

PROGRAMMA VAN TOETSING IN DE ONDERBOUW

2023 – 2024

DR. ALBERT SCHWEITZER HAVO – VWO

HAVO 3

Dr. Albert Schweitzer HAVO-VWO
Saliña Abou
(599-9) 737 8440 ext. 3
infoashv@vpco.edu.cw
www.vpco.org

Voorwoord

Dit is de algemene informatie voor het PTO 2023-2024. Een PTO is een programma van toetsing in de onderbouw. Je vindt hier alle toetsen, opdrachten en handelingsdelen die dit schooljaar worden afgenomen inclusief de weging.

Het PTO bestaat uit twee delen.

Deel 1 bevat algemene informatie over de toetsing en de procedures en een toelichting op de inhoud van het PTO. De informatie in het algemene gedeelte geldt voor leerjaar 1, 2 en 3 havo en vwo.

Deel 2 bestaat uit een programmaoverzicht van elk vak. Voor elk vak is een apart PTO per niveau en per leerjaar opgenomen. De informatie staat vermeld op de website van de school.

De omschrijving van stof en toetsing per vak is in dit PTO met opzet beknopt gehouden om het geheel overzichtelijk te houden. De leerlingen ontvangen aanvullende informatie in de studiewijzers en via de lesgevende docenten.

Met deze informatie willen wij een eerlijk en duidelijk toetsprogramma bieden dat past bij het karakter van onze school en dat voldoet aan de wettelijke eisen. In uitzonderlijke gevallen kan in de loop van het schooljaar blijken dat een aanpassing wenselijk is. Wijzigingen kunnen echter uitsluitend plaatsvinden met toestemming van de schooldirectie. Je wordt in dat geval over de wijziging door ons geïnformeerd.

Voor jou is dit PTO een belangrijk hulpmiddel om alle leerstof en de daaraan verbonden toetsen te overzien, zodat je jouw studie beter kunt plannen en met succes aan kunt pakken. In bijlage 2 vind je een beknopte jaarkalender met de data waarop tussentoetsen gepland worden en wanneer de proefwerkweken gepland staan.

Wij vertrouwen erop dat dit PTO bijdraagt aan een succesvol verloop van je studiejaar.

Namens de directie en het schoolteam van de dr. Albert Schweitzer havo/vwo wens ik je een fijn en succesvol schooljaar.

Bert Velthuisen

Rector ASHV

Inhoudsopgave

A. ALGEMENE BEPALINGEN.....	4
1. Begripsbepalingen en afkortingen.....	4
2. Toelichting bij het PTO per vak.....	4
B. EINDCIJFERBEREKENING EN OVERGANGSNORMEN	5
Overgangsnormen 3 HAVO → 4 HAVO	5
3. Handelingsdelen	6
C. REGELS VOOR DE PROEFWERKWEKEN EN TUSSENTOETSEN.....	6
4. Algemeen.....	6
5. De tussentoetsen of toetsen die worden afgenomen in de proefwerkweek	7
6. De beoordeling	7
7. Berekening van het eindcijfer.....	7
8. Onregelmatigheden bij een toets of toetsonderdeel.....	7
9. Bijzondere omstandigheden.....	8
10. Slotbepalingen.....	8
Bijlage 1: Toelichting m.b.t. onregelmatigheden en fraude bij examenonderdelen	9
Bijlage 2: Data van de tussentoetsen en proefwerkweken.....	10

A. ALGEMENE BEPALINGEN

1. Begripsbepalingen en afkortingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

De minister:	De minister van Onderwijs, Cultuur en Sport
Inspectie:	De inspectie van het voortgezet onderwijs, belast met het toezicht op de school
Het bevoegd gezag:	Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs
School:	Een dagschool voor voortgezet onderwijs in dit geval het dr. Albert Schweitzer HAVO-VWO.
Toets:	Een toets kan zijn: <ul style="list-style-type: none"> • mondelinge toets • schriftelijke toets • praktische opdracht • handelingsdeel • practicum
Handelingsdeel:	Een opdracht waarin het oefenen van een bepaalde vaardigheid centraal staat. Een handelingsdeel hoeft niet altijd afgerond te worden met een cijfer. Een opdracht waarbij een specifieke vaardigheid of vaardigheden geoefend wordt. Een handelingsdeel dient altijd met een voldoende afgesloten te worden.

De gebruikte afkortingen:

havo	hoger algemeen voortgezet onderwijs
vwo	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
PO	Praktische Opdracht
PTO	Programma van toetsing in de onderbouw
MT	Midtermtoets of tussentoets. Deze toetsen worden gecoördineerd aangeboden in de weken tussen de proefwerkweken.
PW	Proefwerkweek; toetsperiode aan het eind van een periode. De toetsen worden in deze week gecoördineerd afgenomen. In deze week worden geen lessen aangeboden.
HD	Handelingsdeel
TT	Theoretische toets
PO	Praktische opdracht
Ps	Presentatie

2. Toelichting bij het PTO per vak

In het PTO is de volgende informatie terug te vinden:

- De periode waarin de toets wordt afgenomen;
- Het aantal toetsen. De toetsen zijn gecodeerd met een unieke lettercode A, B, C, D en volgend;
- De afkortingen MT en PW om aan te geven of het om een tussentoets of proefwerkweektoets gaat en een omschrijving van de leerstof;
- De toetssoort (theoretische toets, praktische opdracht enz.);
- De weging van de toets (hoeveel keer het cijfer meetelt bij de berekening van het gemiddelde).

- De lettercodes van de domeinonderdelen van het examenprogramma die worden getoetst;
- Een omschrijving van de domeinonderdelen van het examenprogramma die worden getoetst.

B. EINDCIJFERBEREKENING EN OVERGANGSNORMEN

De cijfers op het rapport zijn voor elk vak het voortschrijdend gewogen gemiddelde.

Er wordt eenmalig afgerond. Indien het gemiddelde niet een geheel getal is, wordt dit getal afgerond naar het dichtst bijgelegen geheel getal, waarbij een getal van 50 of meer achter de komma naar boven wordt afgerond tot een geheel getal. (artikel 35 lid 6 van de wet) Een 6.52 wordt afgerond op een 7; een 6.48 wordt afgerond op een 6.

Overgangsnormen 3 HAVO → 4 HAVO

Voor de overgang van 3 havo naar 4 havo, kijken we naar het aantal verliespunten:

Het cijfer 5 levert 1 verliespunt op
 Het cijfer 4 levert 2 verliespunten op
 Het cijfer 3 levert 3 verliespunten op
 Het cijfer 2 levert 3 verliespunten op
 Het cijfer 1 levert 3 verliespunten op

De cijfers waarover in het onderstaande wordt gesproken, zijn de eindcijfers voor de volgende vakken: aardrijkskunde, biologie, economie, Engels, geschiedenis, natuurkunde, Nederlands, Papiaments, scheikunde, Spaans en wiskunde. De vakken CAV, lichamelijke opvoeding en godsdienst tellen samen als één cijfer voor de overgang. Dit wordt het combinatiecijfer genoemd. Het combinatiecijfer wordt berekend op de wijze zoals is aangegeven onder het kopje 'Rapportage'.

Het totaal aantal cijfers waarover wordt gesproken bedraagt dus 12.

Een leerling wordt bevorderd naar klas 4havo als voor het gekozen profiel aan de onderstaande eisen is voldaan:

- hij/zij heeft maximaal 4 verliespunten op de gehele lijst van 12 vakken (het 12^e vak is het combinatiecijfer), en
- het gemiddelde van de cijfers voor al deze 12 vakken (het 12^e vak is het combinatiecijfer) is 6,0 of hoger, en
- hij/zij heeft maximaal 1 verliespunt tezamen voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde, en
- hij/zij heeft maximaal 1 verliespunt voor Papiaments, en
- het gemiddelde van alle 7 examenvakken is 6,0 of hoger, en
- het cijfer voor alle 4 profielvakken is 6,0 of hoger.

Bevordering van de leerling naar 4havo is bespreekbaar indien hij/zij aan alle onderstaande eisen voldoet:

- hij/zij heeft maximaal 5 verliespunten op de gehele lijst van 12 vakken (het 12^e vak is het combinatiecijfer), en
- het gemiddelde van de cijfers voor al deze 12 vakken (het 12e vak is het combinatiecijfer) is 6,0 of hoger, en
- hij/zij heeft maximaal 2 verliespunten voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde, en
- hij/zij heeft maximaal 2 verliespunten voor Papiaments, en
- het gemiddelde van alle 7 examenvakken is 6,0 of hoger, en
- het cijfer voor maximaal één van de 4 profielvakken is 5,0.

NB! Voor leerlingen die na het behalen van hun havo-diploma van plan zijn om hun studie voort te zetten op het vwo, geldt dat rekening moet worden gehouden met het feit dat het vak Spaans (klein) een verplicht vak is in vwo-5. Hierdoor is het dringende advies om het niveau voor vak Spaans te onderhouden

om de aansluiting voor dit vak in vwo-5 te garanderen. Dit geldt uiteraard alleen voor de leerlingen die in havo-4 geen Spaans in hun profiel volgen.

3. Handelingsdelen

Handelingsdelen zijn onderdelen van een vak waarbij de leerling specifieke vaardigheden traint. De handelingsdelen moeten met een voldoende beoordeling afgerond worden. Leerlingen die niet alle handelingsdelen hebben afgerond met een voldoende beoordeling zullen op een door de directie aangegeven moment de handelingsdelen op school moeten afronden.

C. REGELS VOOR DE PROEFWERKWEKEN EN TUSSENTOETSEN

4. Algemeen

4.1. Het toetsprogramma beslaat de periode van 1 schooljaar, zoals aangegeven in het PTO per vak. De wijze waarop onderdelen meetellen bij de bepaling van het gemiddelde (schoolexamen)cijfer staat aangegeven in het PTO per leerjaar, per vak.

4.2. Het toetsprogramma kan bestaan uit de volgende toetsvormen:

- mondelinge toets
- schriftelijke toets
- praktische opdracht
- handelingsdeel
- practicum
- profielwerkstuk

4.3. De in het vorige artikel bedoelde toetsen worden afgenomen volgens het voor ieder vak geldend PTO.

4.4. De leerlingen ontvangen in dit PTO voor elk vak het toetsdossier waarin de volgende onderdelen staat vermeld staan:

- De periode waarin de toets wordt afgenomen;
- Het aantal toetsen. De toetsen zijn gecodeerd met een unieke lettercode A, B, C, D en volgend;
- De afkortingen MT en PW om aan te geven of het om een tussentoets of een toets in de proefwerkweek gaat en een omschrijving van de leerstof. Bij schriftelijke toetsen staat altijd de periode vermeld (MT1, PW1 enz.) bij de andere toetsvormen is dit niet noodzakelijk;
- De toetssoort (theoretische toets, praktische opdracht enz.);
- Of dit toetsonderdeel herkanst kan worden;
- De weging van de toets (hoeveel keer het cijfer meetelt bij de berekening van het gemiddelde);
- De weging van de toets als percentage van het gemiddelde eindcijfer (hoeveel procent van het eindcijfer wordt bepaald door deze toets);
- De lettercodes van de domeinonderdelen van het examenprogramma die in dit toetsonderdeel worden getoetst;
- Een omschrijving van de domeinonderdelen van het examenprogramma die in dit toetsonderdeel worden getoetst.

5. De tussentoetsen of toetsen die worden afgenomen in de proefwerkweek

- 5.1. Minimaal twee weken voor aanvang van de in het PTO beschreven toetsen ontvangen de leerlingen informatie op welke dag en welk tijdstip de toets afgenomen wordt en eventuele bijzonderheden. De exacte data voor de tussentoetsen wordt uiterlijk 2 weken na het begin van de betreffende periode aan de leerlingen en ouders/verzorgers doorgegeven.
- 5.2. De criteria aan de hand waarvan de beoordeling van alle werkstukken en praktische opdrachten, worden door de docent vóór aanvang van de opdracht tijdens de lessen aan de leerling bekend gemaakt. Dit gebeurt bij voorkeur schriftelijk met vermelding van de manier waarop het cijfer wordt vastgesteld.
- 5.3. Voor gemiste toetsen geldt dat een leerling in geval van een geoorloofde absentie de gemiste toets tijdens het centrale inhaalmoment mag inhalen. Indien meer toetsen gemist zijn dan op het centrale inhaalmoment ingehaald kunnen worden (dit zijn maximaal 2 toetsen per dag) maakt de coördinator afspraken met de leerling over het inhalen van de toetsen. Indien de leerling niet verschijnt bij het centrale inhaalmoment en voor zijn afwezigheid geen geldige verklaring heeft wordt dit als onreglementaire absentie aangemerkt. (*Voor onreglementaire absentie zie 9.2, voor onregelmatigheden bij een toets zie 8*).

6. De beoordeling

- 6.1. De schriftelijke toetsen worden op 1 decimaal beoordeeld met het cijfer 1 t/m 10.
- 6.2. Het cijfer wordt binnen 10 werkdagen aan de leerling bekend gemaakt. De leerlingen krijgen tijdens de les de gelegenheid de toets in te zien.
- 6.3. De toets wordt binnen 5 schooldagen na inzage in het cijferadministratiesysteem (SOMtoday) ingevoerd.

7. Berekening van het eindcijfer

- 7.1. De cijfers op het overgangsrapport zijn voor elk vak het voortschrijdend gewogen gemiddelde.

PW1: cijfer 6,8 weging=2;   PW2: cijfer 5,3 weging=1;   PW3: cijfer 8,1 weging=3

Berekening voortschrijdend gemiddelde:

$$\frac{6,8 \times 2 + 5,3 \times 1 + 8,1 \times 3}{2 + 1 + 3} = \frac{43,2}{6} = 7,2$$

- 7.2. Er wordt eenmalig afgerond. Indien het gemiddelde niet een geheel getal is, wordt dit getal afgerond naar het dichtst bijgelegen gehele getal, waarbij een getal van 50 of meer achter de komma naar boven wordt afgerond tot een geheel getal. (artikel 35 lid 6 van de wet) Een 6.52 wordt afgerond op een 7; een 6.48 wordt afgerond op een 6.

8. Onregelmatigheden bij een toets of toetsonderdeel

Indien een leerling zich ten aanzien aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt bij een toets of een toetsonderdeel of zonder geldige reden afwezig is bij een toets, krijgt de leerling het cijfer 1 (één) voor het betreffende werk. In bijlage 1 wordt hierbij een aantal voorbeelden gegeven.

9. Bijzondere omstandigheden

- 9.1. In geval van ziekte dienen de ouders/verzorgers dit dezelfde dag schriftelijk te melden middels een email naar infoashv@vpcow.edu.cw met een cc. naar de coördinator r.haynes@vpcow.edu.cw. In geval van afwezigheid door andere vormen van overmacht dient te worden gehandeld als bij ziekte.
- 9.2. Een ongeoorloofde afwezigheid wordt aangemerkt als een onregelmatigheid. Bij een onregelmatigheid wordt het cijfer 1 (één) gegeven voor de toets. De leerling haalt de gemiste toets in, waarna het behaalde cijfer met het cijfer 1 zal worden gemiddeld.

10. Slotbepalingen

- 10.1. In gevallen waarin dit programma van toetsing en afsluiting niet voorziet, beslist de rector na de betrokken partijen gehoord te hebben en in samenspraak met het bevoegd gezag (VPCO) en indien nodig de onderwijsinspectie.
- 10.2. In alle gevallen waar naar een leerling verwezen wordt als "hij" kan ook "zij" gelezen worden.
- 10.3. Waar gelezen wordt: de ouder(s), kan ook gelezen worden: de verzorger(s) of voogd(en), mits deze de status heeft (hebben) van wettelijke vertegenwoordiger van de leerling.
- 10.4. Waar sprake is van (mede) ondertekening door de ouder(s) van de leerling geldt dit voor leerlingen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt. Meerderjarigen (18 jaar en ouder) hebben in dit geval zelf tekenbevoegdheid. Desondanks kan de rector bepalen dat de ouder of voogd mede dient te ondertekenen.
- 10.5. De rector behoudt zich het recht voor de ouders van meerderjarigen over alle zaken de toetsen en toetsresultaten aangaande inlichtingen te verschaffen, tenzij de meerderjarige schriftelijk kenbaar maakt dat hij dit niet wenst. In dat geval dient de ouder een verklaring te ondertekenen hiervan in kennis gesteld te zijn.

Bijlage 1: Toelichting m.b.t. onregelmatigheden en fraude bij examenonderdelen

Voorbeelden van onregelmatigheden zijn:

- Het ongeoorloofd doorgeven, uitwisselen of overnemen van gegevens m.b.t. een onderdeel van een toets, voor, tijdens of na afloop van een toets. Dit wordt gezien als een vorm van fraude.
- Het wijzigen of aanvullen van uitwerkingen na afloop van de officiële eindtijd van een (onderdeel van een) toets zonder toestemming van de docent of de surveillant.
- Het verstoren van het rustige en ordelijke verloop van een toets of onderdeel van een toets.
- Het niet voldoen aan de gestelde inleverdata van praktische opdrachten of werkstukken of onderdelen ervan.
- Het hebben van spiekmateriaal bij een (onderdeel van het) toets. Dit wordt gezien als een vorm van fraude.
- Het aanbrengen van aantekeningen in woordenboek/Binas of andere toegestane hulpmiddelen. In het dagelijks spraakgebruik valt deze onregelmatigheid onder fraude. Ook het gebruik van woordenboeken of andere hulpmiddelen die niet zijn toegestaan valt hieronder.
- Het kopiëren, opnemen of verwerken van een niet zelf gemaakt (deel van een) werkstuk, of enig ander geraadpleegd werk zonder de geraadpleegde bron te vermelden. In het dagelijks spraakgebruik heet deze onregelmatigheid plagiaat en wordt aangemerkt als fraude. Ook het doorgeven van eigen gemaakt werk aan andere leerlingen is een onregelmatigheid!
- Het kopiëren, opnemen of verwerken van in een eerder schooljaar zelf gemaakt werk in een opnieuw in te leveren opdracht zonder dat daar eerst uitdrukkelijk toestemming voor is verkregen bij de docent.

